

ZDENKO HUZJAN

ZATIŠNE LEGE

ZDENKO HUZJAN

ZATIŠNE LEGE

KIBLA

Zbirka TOX, vozni red po tri tisočih
Letnik 25 (2020), št. 67

Zdenko Huzjan *Zatišne lege*

Uredil Zdenko Huzjan
Spremna beseda Deja Bečaj
Oblikovanje Milojka Žalik Huzjan

Izdajatelj Kulturno izobraževalno društvo KIBLA
Maribor, Slovenija
Zanj Aleksandra Kostič, predsednica KID KIBLA
Tisk Tiskarna Demago
Naklada 100 izvodov

© 2020, Zdenko Huzjan

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

821.163.6-1

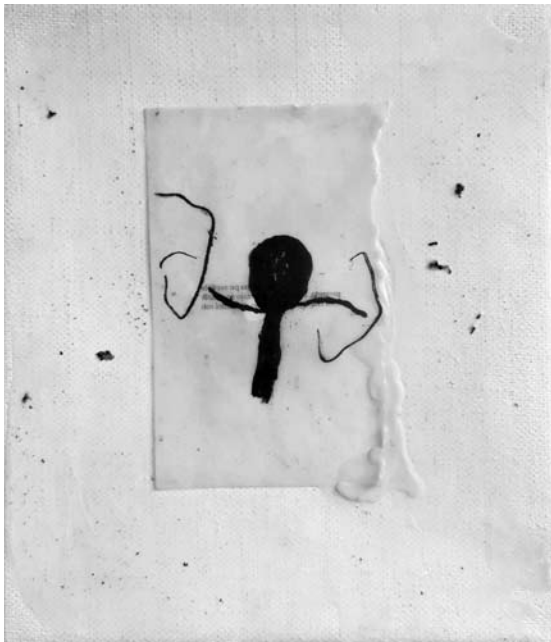
HUZJAN, Zdenko

Zatišne lege / [pesmi in ilustracije] Zdenko
Huzjan ; [spremna beseda Deja Bečaj]. - Maribor
: Kulturno izobraževalno društvo Kibla, 2020. -
(Zbirka Tox : vozni red po tri tisočih ; letn. 25, št.
67)

ISBN 978-961-6304-46-7

COBISS.SI-ID 18309379

Vse pravice pridržane. noben del te izdaje ne sme biti reproduciran, shranjen ali prepisan v kateri koli obliki oz. na kateri koli način, bodisi elektronsko, mehansko, s fotokopiranjem, snemanjem ali kako drugače, brez predhodnega pisnega dovoljenja lastnika avtorskih pravic (copyrighta).

Zatišna lega, 1999, olje, vosek na platnu, 35 x 30 cm

ODTEKANJA ČASA

19. marec 2020

Pozdrav nazaj, hvala za vzpodbudno pismo. Čas, ki ga sedaj živimo je nepredvidljiv in morda prav zato tudi zanimiv. Čeprav smo polni tesnobe, nas vzpodbuja neko oddaljeno jutro, ki se bo prikazalo drugače in pokazalo med nami vsemi na nove vrednote. Morda bo jutro, ki nas še čaka, bolj prijazno in tam nekje je tudi najina razstava.

Z. Huzjan

Že v kratkem pogovoru z Zdenkom Huzjanom je moč začutiti njegovo doživljanje sveta, ki bi ga lahko opisali kot v melanholijo in nostalgijo ovito upanje. Njegova dojemljiva narava vsrkava okolico in dogajanje v njej ter na platno ali papir polaga občutja, preresetana skozi sito izoliranih motivov, v katerih je našel zgodbo, vredno izpovedi. Zgodbo, v kateri tudi sam razrešuje zavračanje in sprejemanje neizbežnega.

Ustvarjanje Zdenka Huzjana je potopljeno v razmišljanje o *odtekanju življenja*. Je figuralik, ki predimenzionirana telesa svojih figur umešča v brezprostorje. S tem, ko plavajo v neoprijemljivi praznini, so odrešene toka časa in ujete v vakuumski »zdaj«. V *čas brez razdalj*. Poskus pobega pred spreminjanjem, staranjem, razkrajanjem ... pred smrtjo, pa je vseeno neuspešen. Otožni portreti velikih lobanj, temnih oči, usihajočih obrazov in skrčenih teles kažejo znake neizprosne minevanja.

V delih je viden umetnikov razcep med željo in realnostjo. Željo po zamrznitvi trenutka, nekega boljšega, preteklega stanja in realnostjo neustavljivega in neusmiljenega krogotoka časa. Zavedajoč se kontradikcije med dvema poloma, se umetnik preda resignaciji. Na prvi pogled groteskne podobe, najpogosteje zavite v zemeljske tone, se pogrezajo v neoprijemljiv spokoj. V mir, ki pride s sprijaznjenjem – tematiko, ki je eden od centralnih motivov tudi v Huzjanovi poeziji.

V seriji del *Zatišne lege* iz leta 1999 je na mala platna pod nanos voska skrtil verze, ki jih še dodatno prekrivajo temne linije in madeži. Povoskane besede so tako zapečatenene med materialom in umetnino, zavarovane v brezčasju. Tudi pesmi iz zbirke *Zatišne lege* iščejo tovrstno zavetje, vendar zaman. V njegovih besedah je zaznati nemoč, a ne obupa. Iz njih se spletejo verzi, ki uteho najdejo v motivih iz narave. V tistih, ki mu dajo vedeti, da se v nekem trenutku vse vrne v prvotno naravno stanje. Zvočnost verzov stopnjuje impresije iz narave, minimalističen izraz pa v kratke, razsekane verze projicira poetovo *nerodno kopánje dlani časa in žvečenje lastne smrti*. Pogosto se sklicuje na pojave iz živalskega sveta kot je kačja levitev in selitev ptic, na obdelovanje njive, letne čase, menjavo dneva in noči, ki so simbol transformacije, predvsem pa reprezentacija naravnega kroga življenja in smrti. Med opazovanjem in v opisovanju narave vedno znova najde lepoto tragičnosti bivanjske izkušnje, ki daje vrednost življenju ravno zaradi nepredvidljivosti časa, a gotovosti konca.

Deja Bečaj

Zatišna lega, 1999, olje, vosek na platnu, 40 x 30 cm

*v rezilu stopnišč
med temnimi vrati
v mojem nevidnem srcu nad svetlimi prti
brezusto in že kljunasto pivka
geometrija zrcal
kjer ždim v lobanji sveta
v zatišni legi*

*v prizoru brez prizora
že brez svetlobe
globoko pod sijočimi prelazi*

*nerodno kopljem v dlani časa
in žvečim lastno smrt*

ki tone z menoj

samota se je nasula

*v zibajočo hojo njiv
tja so se prizibale besede
in polegale v kamnita orodja
in sedaj kljuvajo v kri
v slepo skalovje sveta
v mojo onemelo pesem
da se v ustju noči zgradi stopnišče
kadar gre pot le še navzdol
v moji nerodni človeški gibljivosti*

v neslišno odtekanje

*noč se je prilila
nad vodnjakom senc
v nedeljivi zdaj*

*tja se natrgajo dišavni popki
kot drobiri besed*

*ki v temne smreke časa
muzicirajo samoto moje čudaške žalosti*

*v mehurjastem slepilu časa
med prej in potem
med dnevi in tedni
in drugimi datumi*

*je klic od nikoder
le muha na oknu poskakuje
v ritmu ukan
da bi priklicala svoj zdaj*

*tako gre trenutek preko naslednjega
v naslednji mušji ples*

do naslednje besede

*danes so se priklicala vranja krila
in cedijo poplavno skorjo
otrplih lic*

*v ogledalu luž
precejajo svetlobo
skovanih rezil cestnih odtokov*

*v pesmi so nasula samoto sveta
in se povila
v melanholijo*

*hipnotično preskakuje beseda v besedo
da se naravna v drhtenje ptic*

*v popadle veje brez imen
kjer se kaže kot perut
v kletki črk večernega neba
kot jamstvo rasti
preden se v čudežni mah
zapiše kot novi dan*

ki plameni

Stopil si na vodo, da bi pobral svoje ime, 1995, 110 x 60 cm, olje na platnu

Klobčič, 2018, 45 x 55 cm, olje na platnu

*žival sem
ki je postala nad samotno potjo
in sedaj negibno zrem
v nacefrano perilo dvorišč
kjer se z večernim vetrom požira dan*

*potem se pogled naravna vame
v mojo podobo sveta
in v še neznano stopnjevano slo
po še neznani besedi*

*sklenjeno bel
ždim
v ožilju ogledala
v zmuzljivi vodi geometrije
besed*

*v jeziku ki me prerašča
ko se nabira v nočni nič*

namenjen za onkraj

*v nasedlih sencah
je čas
kačjega levila
med samotnimi kozarci hiš
je čas
v samoti ugaslih polen*

*čas je v večernem pišu
in njegovem skrivnem namenu
ki se razpiha v boleznih*

kadar ležem v noč

*jutro je obotavljivo
in brez besed
preden se v seštevku preobrazb izpiše dan
kjer se v osipanju časa
ne morem narediti mrtvega*

*in ostajam nema žival
v raševinasti zagati sveta
in zrem v zagozdenost
moje samote samot*

v lebdenju nedihajočem

*v sopenju gozda
spodrezanih vej
je motrenje kače
darilo tihotnega kačjega sveta*

*in je brez vhoda in izhoda
v zelenem zvitku poganjkov
osmukanih z bolečino
med besedo in ugrizom sveta*

ko ga prestreže moje telo

*geometrija mojega duha
je geometrija črk
nad krušljivim stopniščem
in prerokba v nagovoru
ki ustreza zdrsni sveta*

*vzratnih ruševin
mojih pesmi*

Zatišna lega, 1999, olje, vosek na platnu, 40 x 30 cm

Zatišna lega, 1999, olje, vosek na platnu, 40 x 30 cm

*ob sladkosti puhastih sanj
se blazina pisave vda
in se voljno razpre
v tišinaste
od spanca oslepele sence*

*in noč se pretaka v noč
tam je tudi moja roka
ki neslišno vesla*

v razblinjanju

*barva prostora sestopa
v kaluži ogledal
seseda se med ostanke jedkih cest
v temno obešene plašče na vratih
v vzdano neizrečeno*

*le v orodju pri vratih
ki se svetlo sezuva
je še smrečji dih*

brezčasja

*izza temnih vek v šepetu ločja
živali poležejo ena ob drugi*

prežvekujejo svoj mir

*med tem se je odmrlna prst odžejala
in v žabji mrest se je prililo sonce*

in zdi se da sem še

obnavlja se količina pomladi

diši po smolnatem popju

in ilu

vran je izzvan

in krili

po barju

tja je namenjen čolnarjev deblak

po svoje telo

nedaleč v stran

*v namigu jutranje slane
že v stran od vidnega sveta
neusmiljeno poje žaga v temnem smrečju*

*tam se kaže svinčena guba
preorane njive
tam je polivinilasta plast
začudene svetlobe*

*in mršič vranji skok
ki se izlije*

*onstran krivulje sveta
pri šibkih prsih strmih obal
ki vztrajno vpijajo svojo usodo
kjer v temačne podobe časa vstopa noč
razbolelih valov*

*srkam sladkost večera
in rahljam privez sveta*

*nevidno se pogrezam
v odmrle luči*

Bonnardova kopel, 2010, 60 x 90 cm, olje na platnu

Za vasjo, 2016, 90 x 90 cm, olje na platnu

*klobuki so daleč vsaksebi
in nerodno pozdravljajo*

*iz ust pesnika padajo kamni
iz šibkih prsi gre bolečina*

*raskavo seže beseda v besedo
med vezalke sveta*

v nerazpoznavni dih

*skopnina vztraja
ob mokri cesti
nad temačnim klancem
kot pripeta datoteka ob robu časa*

*kot njen zažem
in pasjeglava blatna ostalina
ki štrli v mrak*

*kot bolečina
brezrobo brli*

*moja njiva
je poplavni dan
že brez rasti
brez celic
in vlaken
brez krvi in kosti
in je onkraj vsega*

moja njiva je moj nihče

*v kopreni žabjega petja
je dvorišče zazijalo v poplavni dan
da bi se potopilo v prve sence
ter se pregrizlo
do pogrnjene mize
in se zleknilo v vdolbino žlice*

*in krt ki se je zalotil na planem
se je ob prvem senčnem pišu
odločno zakopal nazaj v travnik*

krtina v nastajanju je nato obmirovala

*sneg se je spustil
kot popadlo trajanje
z vrha vse do njiv
ter polegel po barju v čuječo ponižno držo*

*nasul se je po plašnih hrbtih živali
ki so se nemirno prestopale
preden so neslišno utonile v beli praznini
brez senc*

zunaj vsega

*snežno brezčasje
se je neslišno nametalo po obličju sveta
in nedeljivo obmirovalo*

*razgaljeno belo se je kazalo
v brezsenčnem smrečju
med zameti
v mrazu razdalj*

*v ranljivem telesu ceste
se je nabiralo
v tišinasto kepo*

Zatišna lega, 1999, olje, vosek na platnu, 40 x 30 cm

Zatišna lega, 1999, olje, vosek na platnu, 35 x 30 cm

*plašni večerni zarji
je sledil
neslišni
brezrobi prelet
ptic*

*tam v jati
je moja nevidna senca
in njen namen*

moj zmikavt smrti

*kljunasti let gosi nad menoj
je plapolanje srca
njegov drget in okušanje ljubezni*

*in zeleno srebanje svetlobe
kot komaj slišno dihanje
mladih trav
je tiha pesem*

in življenje samo

še trinajstkrat spim

*da se naredi lijak
za besedo
trinajst*

*brez jecljanja
med drevjem*

brez slovesa

*tihozeleno
brez besed
se prepletava z bršljanom
v ozvezdja*

prepletava se v čas brez razdalj

*brez dotikov sta najini roki
in najin objem je le želja*

brezčasno nevidna sva

*sončnica v laseh
je cvet
vrtohlave paritve*

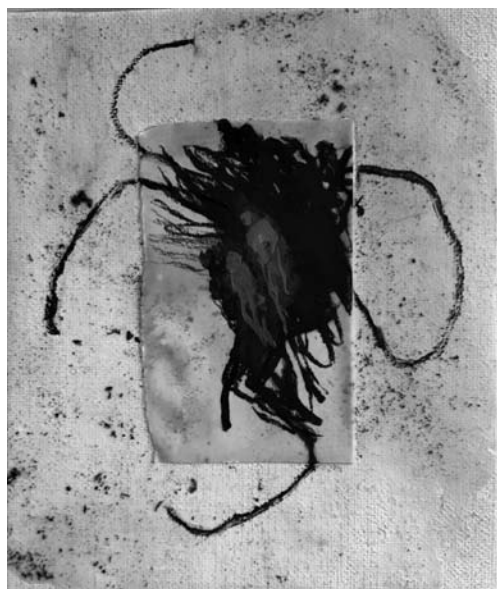
*utrgaj ga
preden se nadrobi večer*

v samotno luno na nebu

sončnica na njivi

*je kot vse drugo na tem svetu
v njej je telo sveta
in njegova resnica ki zori v sebi
v lastnem telesu
in morda že v telesu mojega telesa*

da to počneva skupaj

Zatišna lega, 1999, olje, vosek na platnu, 35 x 30 cm

Odtokanje, 2015, 90 x 60 cm, olje na platnu

*ko se znoči se v ohišju večernega branja
uspava cvetje na oknih*

*pikrade se podkletenost sveta
da zadiši po sanjah tišinastih pisav
od koder se nasmiha
darilo časa*

njegov namen

*vranji skok pod napuščem sveta
je izkazovanje življenja
in njegova obžrta grenkoba
ko se izvali v smrt
je hipnotični trenutek
ki se med nabiranjem dežja vda
kot komajslisna sled
ki se odmika in vrača
v poplavni čas*

v prvotno stanje

*med nagibi streh
v telesu breztelesja
že nedostopno
in zgrudeno vase*

*šepeta veselje svoj napev
namenjen neslišnim prazninam
in daljavam*

*v korakih nikogaršnjih
v korakih brezčasnih*

tesnobnih

*po polžje spe
prerokbe sveta
poležane globoko v noč
med črnimi jeziki zemlje*

*kot nenavaden tovor
shranjen in povit v zimskem spanju
brez diha čakajo pomladi*

in moj namen

*v objemu sveta
je obljuba večernega sonca
kozmična simpatija dišavnega ugrezanja
in njegovo upanje
v vrtoglavost besede
biti*

*vse je brez diha
nad poplavnim barjem*

planeti in lune so obmirovali

*le mačuhice nihajo
v toku naraslih voda*

vse do sotočja

Nočne prikazni, 2019, 80 x 60 cm, olje na platnu

*skrinja se je po dolgem poletju
kot ustrezljivo srce
zaklenila v jesen*

cvetočega trenutka

krizantem

*prelet ptic se je ugnezdil
v nebo
daljava se je smolnato dorekla
in uravnala v naplavini sveta*

*v kladeštvu koprive
se je nabrala žametna rja*

*in kjer je dozorelo življenje
so v neznano zel legle poslednje besede*

*in pes ob meni
je na sledi svoje nedostopne smrti*

čez noč so se poigrali oblaki

*in sedaj tiho rosi
po okljuki
po nabrežju sveta
pred menoj*

*pot gre navzdol
v tišinasto samoto reke
use do prvih trepetlik*

od koder se bo pokazala pomlad

Zdenko Huzjan sodi med predstavnike slovenskega modernega likovnega ustvarjanja na področju slikarstva.

Rojen je bil 13. 9 1948 v Lendavi. Diplomiral je na Akademiji likovnih umetnosti, oddelek za slikarstvo v Ljubljani (1972) kjer je obiskoval tudi specialko za slikarstvo (1972–1974). Na Univerzi v Ljubljani je leta 1988 pridobil naziv *Priznanje pomembnih umetniških del*. V naziv rednega profesorja za slikanje in risanje na Univerzi v Ljubljani je bil imenovan leta 1997.

* * *

Prepoznaven je kot slikar, grafik in tudi kot kipar. Predstavil se je na 122 samostojnih razstavah, od tega na 6 retrospektivnih; *Zdenko Huzjan. Slike in risbe 2000–2008*, Mestna galerija, Ljubljana 2009

Zdenko Huzjan – slike, Galerija Murska Sobota, 2008

Zdenko Huzjan – retrospektivna razstava risb, MGLC, Ljubljana 2000

Huzjan. Monografska razstava, Galerija Murska Sobota, Murska Sobota 2000

Zdenko Huzjan, slike – retrospektivna razstava, Moderna galerija, Ljubljana 1995

Zdenko Huzjan, grafike 1983–1994, pregledna razstava, Galerija likovnih umetnosti, Slovenj Gradec 1994

in preko 420 skupinskih razstavah u Sloveniji in tujini.

Za svoje ustvarjalno delo je prejel 30 nagrad in priznanj, med njimi najpomembnejše

Nagrada prešernovega sklada, Ljubljana 1988

Nagrada Riharda Jakopiča, Ljubljana 2002

Župančičeva nagrada, Ljubljana 2005

Nagrada strokovne žirije Zveze grafičnih umetnikov Madžarske, IV. mednarodni bienale crteža, Plzen 2004

Častna diploma, IV. International Art Triennale, Majdanek 94. Panstwowy Muzeum na Majdanku, Lublin 1994

Odkupna nagrada Albertina, 2. Bienale slovenske grafike, Otočec 1992

Nagrada Novega Mesta za grafiko, I. Bienale slovenske grafike, Otočec 1989

Odkupna nagrada Moderne galerije Ljubljana, 10. mednarodna izložba originalnog crteža, Rijeka 1986

Odkupna nagrada mesta Nikšič, 4. septemberski likovni salon mladih, Nikšič 1982

Premija, Panonia 77, Szombathely-Eisenstadt-Murska Sobota 1977.

Huzjanova dela se nahajajo v zbirkah muzejev in zbirateljev u Sloveniji in tujini (izbor): *Moderna galerija* Ljubljana, *Mestna galerija* Ljubljana, *Mestni muzej* Ljubljana, *Umetnostna galerija* Maribor, *Muzej in galerija* Murska Sobota, *Muzej* Lendava/ Lendva, *Obalne galerije* Piran, *Dolenjski muzej* Novo Mesto, *Mestna galerija* Ingolstadt, *Albertina* Wien/Dunaj, *Kabinet grafike JAZU* Zagreb, *Muzej savremene umetnosti* Split, *Likovni salon* Cetinje, *Gradska galerija* Nikšič, *Zbirka NLB* Ljubljana, *Zbirka BTC* Ljubljana, *Zbirka Merkator* Ljubljana, *Zbirka Riko* Ribnica, ter privatnih zbirkah.

Njegova ustvarjalnost prehaja tudi v literaturo, prepoznan je kot pesnik in esejist. Njegove pesniške zbirke:

Mačuhice (1992)

Znamenja (1993)

Živalice (1994)

Mačuhice (1997)

Solea krema (2004)

Priključki (2006)

Zapestja (2008)

Tišinasto (2012)

proza: *Mušji ples* (2019).

Biografija in bibliografija v:

Nadja Zgonik: *Zdenko Huzjan*, Pomurska založba, Monumenta Pannonica, 174 str., Murska Sobota 2001;

Rober Inhof: *Notranje ravnanje. Figura v slikarstvu Zdenka Huzjana / Inner Handling. Figure in the Painting of Zdenko Huzjan* z dodatkom Nataša Smolič: *Nagovor slike / Picture, talk to me in/and Zdenko Huzjan: Poti nezavednega / The Ways of the Subconscious*, KUD POLIS, 228 str, Ljubljana 2010;

Robert Inhof, *Zdenko Huzjan*, 68 str., ilustr. Galerija Murska Sobota 2000;

Zdenko Huzjan, Pregledna razstava, Moderna galerija 1995 (avtorja: Medved, A., *Zalezenost upodobitve*; Jančar, D. *Podobe iz predvednosti*);

Zdenko Huzjan, Pregledna razstava risb, MGLC, Ljubljana 2000 (avtorji: Škrjanc, B., *Razkošje tišine*; Šteger, A., *Oreh*);

Košan, M., *Zdenko Huzjan, lesorezi 1983–1993*, Galerija likovnih umetnosti Slovenj Gradec 1994;

Zdenko Huzjan, 2000–2008, Galerija Murska Sobota (avtorja Inhof, R., Smolič, N.) 2008;

Zdenko Huzjan: Zaupaj svojim ranam, Galerija Eburna (avtor: Igor Zabel *Roka, uzalo in rana*) 1997;

Zdenko Huzjan: Ciklus Molka, Galerija ZDSLJU (avtor teksta: Jure Mikuž) 1990.